

Cvito Fisković
Split

NOVI PODACI O HANIBALU LUCIĆU

O životu pjesnika Hanibala Lucića objavljeno je samo nekoliko podataka iz kojih se ne može sagledati čitav njegov životopis. Spisi njegove obitelji nisu sačuvani, a i većina starog hvarskog općinskog arhiva iz njegova vremena je uništena, pa su mnoge vijesti o njegovu životu, imovini i radu zauvijek propale. Grga Novak je iznio o pjesniku nekoliko arhivskih podataka¹ koje sam nadopunio nekim novima u radnji »Ljetnikovac Hanibala Lucića u Hvaru«.²

Tim arhivskim podacima upotpunjenima opisom i bilješkama o njegovim zgradama na Hvaru i u Visu prilažem nekoliko novih dosada neobjavljenih. Oni bar donekle upotpunjavaju neke praznine u životopisu čovjeka koji nas je zadužio svojim djelom.

Lucić je kao pripadnik plemićkog roda bio izabran za skrbnika (*operarija*) stolne crkve sredinom siječnja 1539. godine. Zamijenio je u toj dužnosti književnika Jerolima Bertučevića, kojega je sam u pjesničkoj poslanici splitskom pjesniku Jeronimu Martinčiću slavio kao pjesnika, odvjetnika pred sudom i savjetnika mnogih koji su od njega tražili obranu i savjete.

*Njega ti uznosi slavom glas do zvizda
umom, kim ponosi tóko se i gizda.
On ti ga ne izda, il poje il piše,
jak sokol od gnjizda neg lita to više;
a onda najliše, kad uzda je odvit
tim, ki se skupiše al na sud al na svit.³*

Lucić i Bertučević su tih godina vršili i druge dužnosti u hvarskoj općini,⁴ pa je Hanibal mogao poznati sposobnost svog prijatelja i stoga ti stihovi neće biti samo isprazna prijateljska pohvala. Sreli su se, evo, i kao skrbnici stolne crkve, a ta je dužnost bila prilično teška jer su dužnici slabo i sporo plaćali svoje dugove, majstori otezali s gradnjom crkve i njenog zvonika, a izbijali su i sporovi između protomajstora i naručitelja.

Lucić je od Bertučevića primio dužnost skrbnika crkve nakon božićnih svetkovina, u drugoj polovici siječnja 1539. kada je taj obračunao svoje račune.

On je morao u toj dužnosti biti vješt, to više što se čini da ju je i prije vršio, jer je u travnju 1538. zabilježen izdatak za desetak dasaka upotrijebljenih za trijem pod kojim su bili sklonili zvona (dokumenat III), da se može zvoniti dok se ne dovrši gornji dio zvonika stolne crkve. U toj bilješci jasno piše »u vrijeme kad je ugledni gospodar Hanibal bio skrbnik...«.

Pri primopredaji dužnosti Lucić je odmah svojeručno zabilježio točnu svotu novaca crkovinarstva koju mu je Bertučević predao 23. siječnja 1539, sve do zadnjeg novčića.

Istom preciznošću Lucić je vlastoručno jasnim rukopisom, humanističkim kurzivom XVI stoljeća počeo bilježiti, kao i njegovi predstavnici, račune, svote primitaka i izdataka crkovinarstva koje je vodio i to na onda uobičajeni način dvostrukog knjigovodstva. Bilježio je sve ono što je primao i izdavao preko crkovnjava stolne crkve ili izravno onima od kojih su on ili od njega ovlaštene ljudi kupovali (dokumenat III).

Ali za vrijeme njegova skrbištva nije bilo velikih radova a ni izdataka za tu crkvu. On je stoga poput ostalih skrbnika zabilježio na mletačko-dalmatinskom narječju službenog talijanskog jezika mnogo malih troškova u posebne knjige obračunavanja, skraćujući poneku riječ po ondašnjem običaju. Njegove se, dakle, bilješke, uglavnom ne razlikuju od ostalih. Iz njih se doznaje što je on radio kao skrbnik od 24. siječnja 1539. do 4. studenog 1540. godine kada je predao dužnost svojim nasljednicima, novim skrbnicima stolne crkve, plemićima Silvestru Jakši i Jakovu Gotifredu. Taj vremenski razmak nam svjedoči da je češće boravio u gradu Hvaru nego što smo dosada znali.⁵

U siječnju prve godine svog skrbištva kupio je vosak i dao napraviti voštanice za svečanost Svijećnice, koja se slavi drugog dana veljače, a dva dana nakon te svetkovine isplatio je bojenje tih voštanica (*4 fevvar per depentura de candellotti*) koje su se ukrašavale uljanim bojama ili temperom, cvijećem i ponekim svetačkim likom ili znamenom. Tako išarane manje voštanice rijetko su se sačuvale u dalmatinskim crkvama ali su ostali veliki drveni i voštani svijećnjaci za utakanje kratkih, debelih voštanica, koji se nošahu u crkvenim ophodima. Oni su išarani baroknim ukrasi-

ma, svetačkim likovima u medaljonima, cvijećem i vjerskim znamenima iz XVIII stoljeća, ali onih renesansnih iz Lucićeva vremena nije se sačuvalo. Njih su slikali pojedini vješti slikari i svećenici iz domaće sredine, a često su ih naručivali u Mlecima i davali tamo oslikati. Iako te sitne slike i ukrasi nemaju osobite likovne vrijednosti, njihovi su svetački likovi, prizori i razigrani usklađeni ukrasi zanimljivi za sitnoslikarstvo onog vremena, osobito kada ih slikahu domaći ljudi. Međutim Lucić nije zabilježio komu je isplatio i tko ih je naslikao onog siječnja 1539. Ali, kako je on 28. veljače kupio i pamučni konac za stijenj voštanica (*fil de bombaso . . . per far stuponi de candelie*), vjerojatno su se voštanice izrađivale pa i šarale u Hvaru.

On je i dalje, 23. travnja, isplatio za vosak neke velike voštanice (*per cereo grande*), za trinaest voštanica velikog oltara i za voštanice tzv. lumen Christi. Sredinom svibnja pak platio je vosak nabavljen za ukrasne voštanice, a 20. srpnja isplatio je crkovnjaku za vosak potrošen za voštanice prigodom svečanosti zaštitnika hvarске općine i biskupije sv. Stjepana pape, dok je u drugoj polovici prosinca nabavio vosak za voštanice božićnih svečanosti.

Tako je nabavljao vosak i u sljedećoj, 1540. godini, u kojoj se njegova služba skrbnika stolne crkve produljila; isplaćivao je za nj u siječnju i veljači pa i u toku ožujka za veliku sedmicu, a u lipnju za svečanost Tijelova (*Corpus Domini*).⁶ Svote za to je ponajviše isplaćivao crkovnjaku, ali nije spominjao odakle je on nabavljao vosak. Tek je 6. svibnja 1540. zabilježio da je otkupljen kod nekih Bračana. Tim se potvrđuje da je u to vrijeme, a za stalno i ranije, pčelarstvo na otoku Braču bilo razvijeno, da su njegovi stanovnici izvozili vosak, odnosno da ga dolazahu prodavati na susjedni Hvar. Da su Bračani gajili pčele potvrđuje i odluka njihovog Vijeća unesena u Reformacije njihova Statuta, da samo oni a ne stranci mogu držati pčele na svom otoku.⁷ A i mletački sindici B. Giustiniano i A. Diedo izvještavaju svoju vladu 1553. o koristi koju ti otočani imaju od prodaje meda,⁸ pa prema tome i voska. U XVII stoljeću spominje se prodaja meda i voska iz pčelinjaka u Hvaru.^{8a}

Nešto kasnije skrbnici stolne crkve su kupovali vosak i gotove voštanice u ljekarnama a zatim, osobito u XVIII stoljeću, naručivali ih u Milesijevoj voštanici u Splitu ili u zadarskim voštarnicama. O tome sam našao nekoliko zapisa u crkvenom arhivu. Budući da je stolna crkva bila opskrbljena i crkvenim ruhom koje je dnevno upotrebljavao veći dio svećenika, Lucić se morao brinuti i za njegov popravak. Bit će to bila ponajviše stara crkvena odjeća i ruho izvezeno i šiveno pa iskićeno čipkama gotičkog i gotičko-renesansnog prijelaznog stila koje je pjesnik dobro poznao. Poznato je da je on osobito cijenio čipke i ručne vezove, pa je stoga i opjevao Milicu, učenu, marljivu i okretnu kćerku trogirskog ple-

mića Jerolima Cipika, unuku čuvenog Koriolana,⁹ humanističkog pisca, prijatelja umjetnikâ i književnikâ. Hvalio ju je zbog lijepih i slikovitih vezova koje je ta uzorna žena naše renesanse plela učeći svojoj vještini dvorkinje oko sebe:

Čim plaću odnose tej mile
Od tebe kadno se dodvoriv odile
I pojdu za srićom kû jim Bog odsudi,
Urešu odićom i dobromi ćudi
I pune kriposna svakoga nauka
Kî mogu dat krosna i jagla i ruka.
Taj nauk dobroti tvojoj i vridnosti
Božica dat hoti Palas od mudrosti.
Kû stvar da bi mogla Arakne viditi,
Tebi bi ne mogla ne pozaviditi.
I ja mnju da inu pri toj bi zabila
Žalost i vašćinu koju bi imila
Kadno se zarica da joj ni takmena
Tkanjem ta božica mudra i poštena.
A ona paukom čini je da hodi
I pridnjim naukom tanko da uvodi.
Da si ti gospoja vjeć neg sve ostale
Umića ter tvoja usta te ne hvale,
Nu slava li glasi sama i povida,
Gospoje, svim da si gospojam naprida,
I pravi da zlato i srebro s svilicom
Kad se stavi na to tva ruka s iglicom,
Mogu nam očito staviti prid oči
Što god jim skrovito tva misal potoči:
Al nebo gdi odsvud pobjeno zvizdami
Jak oblak caklen svud varti se nad nami,
Tim sunce otide i opet bude doć
Da nam je na črde sada dan, sada noć,
Aliti pak niže gdi vitar oblaće
Zgoni i podviže krijuču sunašće
Koji zgon i stiska mnogokrat uzroči
Da garmi, da triska i da nas dažd moči
Al zemlju gdi paše valovito more,
A mimo mejaše li pojati ne more,
Aliti na sridi gdi ona pod nama
Stanovita sidi tišćeć sebe sama,
Ali gdi dubravu zelen list odiva
I gora gdi glavu gori uzvišiva
I gdi ju ogarne snig pak s bukom tókom
Niza nju posarne vodica potokom,
A pod njom visoko vika se nadima
Tekuč u široko more kô ju prima,
Ali gdi se diče cvitjem i travicom
Polja kad istiće sunce za zoricom,
Gdi po njih košute igraju skačući
I gdi zviri ljute slide jih tekući:
Sve toj a brez muke i sve što bi htila,
Hitrost tvoje ruke jaglom bi stvorila,
Tako da se lisicom pravi bi zec predal,
Vezena iglicom harta da bi gledal,

*Došla bi leteći na zlatan klas ptica,
Da je zriło mneći žito il pšenica,
Još bi se mamila djevojka gizdava
Ružicom, i mnila da je ruža prava.
Ne more na svitu nitkor da procini
Koli darovita Palas te učini...¹⁰*

Lucić je, kako se vidi iz njegovih stihova, s mnogo ljubavi opisao Milićine goblene u kojima je vezla krajolike s životinjama kao i mnoge žene i djevojke u renesansnoj Evropi. On opisuje ljepotu njenog zvjezdanog neba koje u onoj otočkoj noćnoj vedrini uspoređuje sa staklenom oblom zdjelom koja se okreće nad nama; vjetrovit dalmatinski dan u kojemu nebom uzlijeću oblaci i skrivaju sunce; primorski krajolik s uzburkanim morem; zelen gaj i snježnu goru nad njim s koje teku potoci i nabujala rijeka uvirući u more; cvjetna i travna polja po kojem se košute u jutarnjem svitanju igraju ili se razbježe pred krvoločnim zvijerima i lovačke pse u lovu, omiljeli prizor renesansnih slika i goblena.

Ti Milićini prizori bijahu tako uvjerljivo vezani, kaže Lucić, da bi se pred hrtom uplašile plahe životinje, zlatno klasje bi prevarilo ptice, a cvijeće djevojke, kao da su sve te pojedinosti prave a ne utkane u goblen. To pretjeravanje je pjesnik uzeo iz antike.

Milici su vjerojatno pri tome pomagale dvorkinje, jer pjesnik kaže da bi ih ona, kada bi se od nje odijelile tražeći životnu sreću, ne samo snabdjela plaćom i odjećom već i poučila vještini vezenja krosnom i iglom, koju su stekle u prostranom Cipikovu dvoru sred renesansnog Trogira, što ga je i Hanibal posjećivao kada je pred pobunjenim pučanima bio pobjegao u taj grad.

Opjevavši, dakle, Milicu Koriolanović otkrio nam je da je ona, a vjerojatno i druge žene iz kulturne sredine naših primorskih gradova u XVI stoljeću vezla goblene, za koje sam utvrdio da ih je u hvarskoj stolnoj crkvi bilo, o čemu ću doskora posebno pisati.

Ovdje samo napominjem da su u popisu predmeta i umjetnina stolne crkve u Hvaru u svibnju 1627. spomenuta i četiri goblena s Lucićevim grbom.^{10a} To je mogao pokloniti sam pjesnik a mogla ih je za njega satkati i Milica Koriolanović.

Već sam zabilježio da ih je posjedovala i trogiraska stolna crkva,¹¹ Ta ih je crkva pače bila u prvoj polovici XVI stoljeća otkupila upravo od obitelji Cipiko, kojoj je Milica pripadala, pa nije isključeno da je neke od tih ona vezla, jednako kao i ostalo crkveno ruho koje su žene odavnine poklanjale crkvama i samostanima. Hvarska stolna crkva mogla je svoja ruha i veziva dobavljati od njih pa i od Trogirki, čiji je grad bio preko svojih književnika, plemića i biskupa povezan s Hvarom.

Lucić se, dakle, kao ljubitelj dragocjenih vezova, a ne samo kao službeni skrbnik stolne crkve svojega zavičaja, morao brinuti za njeno ruho i svećeničku obrednu odjeću.

U lipnju 1539. on je svećeniku Franji Promaseo platio za uređenje dviju planita od crvenog baršuna i za dvije svilene košulje, koje se upotrebljavahu u svečanostima a bijahu vjerojatno obrubljene čipkama, zatim za vrpce gremijala i za ostalo ruho. Dana 24. lipnja platio je troškove za pranje, popravke i šivanje dvadeset i šest amikta, pet planita i šest košulja. U rujnu je nabavio dvadeset šest lakata platna zvanog »kraljevsko«, išaranog i ukrašenog vezenim cvijećem, i devet lakata crvenog platna (*brāca vinti sie tella reg.^a a fiori e in brāca nove de tella rossa*) koje je nabavio vikar, član hvarskog plemićkog roda Ivan Balci, a k tome je potrošio nešto novca za crkvenu odjeću koju bijaše naručio u Mletke, odakle se već tada uvozila, mimo domaćih tkača i vezilja, koji su osobito u Dubrovniku bili razvili svoj umjetnički zanat.

Ali krojača i tkača hrvatskog imena bilo je i u gradu Hvaru u prvoj polovici XVI stoljeća, to više što je nošnja plemića i plemkinja bila raskošna i šivena po evropskom ukusu. Jednoga od tih, majstora Živića, Lucić je u siječnju, veljači i ožujku 1540. isplatio za šivanje dvaju pokrivača i dviju planita od crnog cvjetovima ukrašenog platna. Po tom njegovom isplaćivanju majstora krojača u tri rate reklo bi se da kao skrbnik nije raspolagao odjednom većom svotom crkvenog novca. A Živić je vjerojatno bio vješt majstor pa mu je Lucić početkom kolovoza te godine nabavio i deset lakata bijelog platna da sašije i podstavu planitâ. Bilo je to vjerojatno obično platno kojim se onda kao i u slijedećim stoljećima predstavljalo crkveno ruho a i svjetovna odjeća.

Lucić se brinuo i za druge potrebe crkve u toku godine. Kupovao je u travnju 1539. i u veljači 1540. drvo za propovjednika, a 23 prosinca 1539. te u veljači i početkom kolovoza 1540. čavle (*broche*), konopce (*corde*), »*agudi*« i uzice kojim se vjerojatno pričvršćavahu ukrasi i zeleni vijenci kojima se o svečanostima, a osobito na dan sv. Stjepana pokrovitelja, ukrašavala stolna crkva. Tanke uzice je kupovao kod ljekarnika Franje Garibaldija, uglednog građanina koji se bijaše iz Milana doselio u Hvar, sagradio kuće u gradu i u Starom Gradu a sred viške luke i ljetnikovac u renesansnom slogu istaknuvši na njima svoje grbove. Kao vlasnik ljekarne ostao je sa svojim nasljednicima u toj kulturnoj sredini i ponašao se.¹²

Od vremena na vrijeme Lucić je vršio i manje popravke crkvenih stvari. Zabilježio je da je kod kovača dao popraviti ključ crkvenih vrata, nabavio posudu za posvećeno ulje korizme koje je posebno kupovao, a kupio i tri para staklenih vrčića, ampula u kojima se držalo vino i voda za misu, vjerojatno od puhanog muranskog stakla koje se upotrebljavalo u Dalmaciji,¹³ osobito na Hvaru i Visu s kojega se uvezio pijesak za pravljenje stakla u Mletke.¹⁴ Ti muranski vrčići bili su oblikovani s kljunom i ručkom u renesansnom slogu,¹⁵ a budući da su vijesti o njima u našim krajevima rijetke,¹⁶ ta je Lucićeva bilješka iz 1540. još važnija.

Pjesnik se pobrinuo i za drvene nosače velikog zvona stolne crkve pa ih je, da ne crvare i trunu, dao namazati paklinom koju je kupio kod majstora Nikole Šibiškina. Pakline je bilo vjerojatno mnogo na Paklenim otocima, pred Hvarom koji se stoga tako i prozvaše.¹⁷

On je kao skrbnik stolne crkve ubirao i prihode s njenih imanja, osobito vinograda, te obračunao i bilježio sve te desetine koje je primao u toku svoga skrbništva (vidi sliku).

Velike izdatke oko izgradnje i popravka stolne crkve nije bilježio jer ih tada nije ni bilo, ali i ti mali izdaci, sitni troškovi a i prihodi s crkvenih imanja koje je zabilježio povezuju ga s rodnim gradom, s obrtnicima, malim trgovcima i seljacima, s poljoprivredom ali i s umjetničkim obrtom što se granao uza stolnu crkvu.

Njegova služba skrbnika dovršila se 4. studenog 1540. i on je svojim zamjenicima, već spomenutim skrbnicima Silvestru pok. Mihovila Jakše i Jakovu pok. Feranantea Gotifredu predao svotu od preko četiri stotine devedeset i pet lira a taj iznos je bio veći od onog što je bio primio od skrbnika Jerolima Bertučevića na početku svoje službe. Gotifredo je potvrdio da mu je Lucić predao tu svotu do posljednjeg novčića koji se tada našao u blagajni crkovenarstva, bez ikakve primjedbe. Po tome se vidi da je pjesnik doista dobro upravljao crkvenom imovinom i točno vodio njeno računovodstvo, na što on bijaše navikao jer je služio u gradskim službama.

Ali i prije toga vremenskog razmaka njegova skrbništva, ljeti 1532 (dok. I) a zatim u kolovozu 1542 (dok. IV) obračunavao je on s crkvenim skrbnicima i radi kupovanja i prodaje vinograda. Sredinom siječnja 1553. on je spomenut oko jednog važnijeg posla, u izrađivanju drvenog modela crkvenog pročelja i dobio je novac da kupi čavle koji su za nj bili potrebiti (dok. VI). Tih dana se, kako doznajem iz drugih arhivskih spisa koje ću doskora objaviti, radio model pročelja stolne crkve (*el modello de relieve*) u drvu i 16. siječnja platili su skrbnici za drvo i čavle tog modela učinjenog zbog spora nastalog između korčulanskog majstora Nikole Karlića graditelja pročelja i crkovenarstva već 1549. a koji je okončan sporazumom, te je protomajstor nastavio zidati starije renesansno pročelje stolne crkve.

Već se u mojoj spomenutoj radnji o Lucićevu ljetnikovcu u Hvaru i gradnji njegove kuće u Visu vidi da se pjesnik razumijevao, kao većina renesansnih kućevlasnika i domaćina u Dalmaciji starijeg vremena, u graditeljstvo, a sudeći prema skladu i svrsishodnosti, rasporedu i položaju njegova ljetnikovca on je u tome prednjačio. Prirodno je, dakle, da je spomenut, iako sitnom bilješkom, pri izgradnji stolne crkve svojega zavičaja, odnosno pri njenoj nadogradnji u XVI stoljeću, koju su izveli domaći korčulanski graditelji s Nikolom Karličem na čelu. Ta duga nadogradnja stare go-

tičke jednobrodne crkve, njeno proširenje te gradnja njenog zvonika nije ni njega mogla lišiti sudjelovanja iako, ne izravnog, jer upravo dok je on bio njen skrbnik taj je značajan pothvat zapeo i stao, pa se stoga u Lucićevim bilješkama spomenute knjige izdataka i ne nalazi spomena o gradnji, a kada se pak nastavila pjesnik je već bio mrtav.

O Lucićevoj službi odvjetnika pri obrani pojedinih stranaka na sudbenim raspravama može se zabilježiti još jedan podatak. U kolovozu 1549. nastupio je pred gradskim knezom kao branitelj klerika Kamila sina Bartula Fazanea u sporu koji je imao s klerikom Petrom Quirino oko ubiranja plodova s beneficija drevne crkve sv. Ivana u Starom Gradu. Nasuprot Luciću kao odvjetnik i branilac Quirina pojavio se na sudu Jakov Dujmičić, ali spor je, čini se, riješen nagodbom (dok. V).

Tako, dakle, pjesnika Hanibala Lucića susrećemo u nekoliko arhivskih bilježaka u javnom i privatnom životu renesansnog Hvara.

Sve su to doista sitni podaci, ali u nedostatku drugih opširnijih vijesti i oni nam popunjavaju bar donekle sliku o toku njegovog života i o danima boravka u zavičaju više nego što se dosada znalo. On je, kao pravi renesansni muž, dakle, bio životno srastao sa svojom sredinom a to je zastalno djelovalo i na njegovo književno stvaranje.

BILJEŠKE

¹ G. Novak, Hvar, Beograd, 1924, str. 155; *Isti*, Hvar kroz stoljeća, Zagreb, 1960, str. 173; *Isti*, Hvar kroz stoljeća, Zagreb, 1972, str. 146; *Isti*, Testament Hanibala Lucića i njegove nevjeste Julije. Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor, VIII, Beograd 1928, str. 130.

² C. Fisković, Ljetnikovac Hanibala Lucića u Hvaru, Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku, VIII—IX, Dubrovnik, 1962, str. 177.

³ Pet stoljeća hrvatske književnosti, 7, Hanibal Lucić, Petar Hektorović, Zagreb, 1968, str. 116.

⁴ G. Novak, O. C. (sva tri izdanja); D. Berić, O hvarskim pjesnicima Jeronimu i Hortenziju Bertučeviću, Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor, XXVI, sv. 3—4, Beograd, 1960, str. 193.

⁵ C. Fisković, O. C. (2), str. 203, 206.

⁶ Svi ovdje djelomično navedeni ulomci na talijanskom i latinskom jeziku nalaze se u rukopisu spomenutom u dokumentu III ovog članka.

⁷ A. Cvitanić, Srednjovjekovni statut bračke komune, Supetar, 1968, str. 161.

⁸ A. Ciccarelli Osservazioni sull'isola di Brazza e sopra quella nobiltà, Mleci, 1802; Š. Ljubić, Commissiones et relationes venetae, II, Zagreb, 1877, str. 218; N. Miličević, Povjestne crtice o Pustinji Blaca, Blaca 1897, str. V.

^{8a} ... Item tre caselle delle appi primo anno del 1667. hebbi di miel libre 30 dico L 30: —

il secondo anno hebbi di cera di detto miel libre 3 dico L 3 —

Item dč dette appi hebbi del anno 1668 di miel libre 20 et di cera libre doi val

Il miel del 1667 valeva a soldi sette la libra del 1668 à soldi otto la libra La cera valeva a lire 3 dico lire tre la lira del 1667 cera sudetta del 1668 si vendete a L 3 soldi 4.

Iz miraza Frane žene F. Bučić. Kaptolski arhiv u Hvaru sv. VIII a. 19. VII 1664... Quattro busi d'ape L 2.

Popis stvari Petrice Karamaneo iz Starog grada.

Ibid.

⁹ C. Fisković, O. C. (2), str. 209;

¹⁰ Pet stoljeća hrvatske književnosti, O. C. (3), str. 117.

^{10a} A di 18 maggio 1627.

Inventario di tutte le robbe che si trovano nella chiesa catedrale di Liesena:

... Razzi a brocha con arma lucia pezzi quattro.

Kaptolski arhiv u Hvaru, sv. III.

¹¹ C. Fisković, Opis trogirске katedrale iz XVIII stoljeća, Split, 1940, str. 10 i 50.

¹² C. Fisković, Spomenici otoka Visa od IX do XIX stoljeća, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 17, Split, 1968, str. 189 i u Viški spomenici, Split, 1968, str. 189; C. Fisković, Doprinos za povijest zdravstva u Hvaru, Acta historica medicinae... Beograd. U tisku.

¹³ C. Fisković, Igra loptom u renesansnoj Dalmaciji, Mogućnosti, V, br. 12, Split, 1958, str. 993.

¹⁴ C. Fisković, O. C. (12), str. 233.

¹⁵ Uporedi: L'arte del vetro a cura di Giovanni Mariacher, Verona, 1954, sl. 45, 72.

¹⁶ Uporedi ampolette iz kasnijeg vremena sačuvane u orebičkoj franjevačkoj crkvi, C. Fisković. Franjevačka crkva i samostan u Orebićima. Spomenica Gospe Andela u Orebićima, Omiš, 1970, sl. 3. na str. 115.

Postoje i staklene ampule obložene ukrašenim srebrnim oklopom iz XVII—XVIII stoljeća u stolnoj crkvi, a i one iz XVIII stoljeća u crkvi sv. Nikole samostana benediktinki u Trogiru, te stolne crkve u Splitu, u kojoj se sačuvaše i potpuno srebrne gotičke iz XV stoljeća, vjerojatno najstarije u Dalmaciji. Vidi sliku, D. Diana — N. Gogala — S. Matijević, Riznica splitske katedrale, Split, 1972, str. 101—102, sl. 52, 54. Iz kasnijeg su vremena i one staklene okovane u srebru u franjevačkoj crkvi u Zadru.

¹⁷ P. Skok, Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima, Zagreb, 1950, str. 188.

DOKUMENTI

I

MDXXXII Adi 13 Agosto il contrascritto deve havere contadi adi soprascritto per messer Anibal Lucio per nome de messer Casotto Ozori lire disdotto appare in libro ā carte 24 val — L 18:

Volume IV^{to} Processi e carte attinenti all' esazione de crediti dell' opera per conto di commoranze etc. Arhiv crkovinarstva stolne crkve u Hvaru.

II

MDXXXVI adi 24 novembrio

Cassa die dar administrada per mi Hieromino Bertucio operario dela giesiaatedral de S. Stephano riseputi de rason della ditta opera dal spetabil messer Anibal Lucio mio proximo praecesor come apar nela sua cassa a carta. 31. lire cento, e, setanta sie soldi nove val L. 176. s 9.

Conto della hoperarj di robe aute dela Botega delli Garibaldi e delli mosti auti dalli hoperarj dell 1553 sino l'ano 1558. Posebni sveščić. Biskupski arhiv u Hvaru.

III

adi 4 april (1538)

Item al Gariboldo per aqui spesi in cadeleto et conçar banchi in la iesa et sedie de cori da baso soldi tredesi val L — s 13.

Item al ditto per diese tavole tolte da lui nel tempo che era spectabil Anibal operario per far la teza dove si sonano le campane le qual tavole non li forno pagade come referite etiam al reverendo vicario lire do soldi diese val — L 2 s 10.

Item a maestro Marco marangon conzar li ditti banchi et sedie per sua mercede — soldi quatordece val L — s 14. 1539 adi 23 zener contadi al spectabil signor Annibal Lucio mio successor lire tresento e sie soldi do val — L 306 s 2

adi 15 luio contadi al spectabil messer Annibal per saldo lire cento e trenta do soldi tredese e meza val L 132 soldi 13 picoli 6.

Lucićevim rukopisom:

1539 23 zener cassa de l'opera della iesaatedral de S. Stefano de lesina administrata per mi Anibal Lucio quondam messer Antonio uno delli operarij die dar contadi per el spectabil messer hieroninyo bertucio operario proximo precessor lire trecento e sie soldi do fatto li receiver çoè — L 306 s. 2....

....5 zugno contadi, al Reverendo messer pre Francesco promaseo speso in far conzar doi pianete de veludo rosso et doi camise festive in açe seda e fattura lire do soldi dodese coè.... L. 2 s 12 p —

Item per cordella per gramiti do quatro camise de acolitti lire do soldi otto coè L 2 s 8 p —

(24 zugno) et per quelli el spese per il vaso novo chiamato crismario lire tre coe L 3 — p —

1540 9 zener contadi a maestro Zuvichio sartor per fattura de doi stritte et doi pianette per la iesa de tella negra a fiori a bon conto lire tre coè L 3 s — p —

(5. *veljače*) ditto contadi a maestro Zivichio sartor a bon conto de la fattura delle stritte et pianette antescritte lire quattro coè L 4 s — p —

.....

(17. ožujka) a Zivichio sartor per resto della fattura delle stratte e pianette soprascritte lire quatro soldi diece coè L 4 s 10 p —

.....
1540 6 mazo Cassa contrascritta die haver per lire cinque de peso de cera comprata da certi braçani a soldi tredese la lira lire tre soldi cinque val L 3 s 5 p —

.....
22 luio contadi a m^o Nicolo Çibischin per lire trenta de peso de pegola da impegolar i legni dela campana granda a piçol 16 la lira lire do coè L 2 s — p —

a di ditto contadi per para tre de ampollete per la messa soldi nove coè L — s 9 p —

.....
1540 v novembre- Cassa contrascritta die haver contadi a messer Silvestro Jaxa q. messer michel et messer Jacobo Gotifredo q. messer Feranante operarij mie successori apar nella lor cassa per saldo lire quatro cento e novanta cinque soldi tre piçoli sie coè ... L 495 s 3 p 6.

rukopisom J. Gotifreda:

+ 1540 a di 4 9brijo

Cassa della jixia chatedralle de S. Stefano ministrada per ms Jacobo Gottifredo uno delli operarij de dar contadi da splect. messer Hanibal Lucio mio precesor apar in sua cassa per saldo lire quatrocento e novanta cinque soldi tre piculli sie val L 495 s 3. p 6.

Ulomak posebnog sveska iz 1538—1543. Arhiv crkovernarstva u Hvaru.

IV

1542 Adi 9 agosto signor Polo Zorzi quondam ser Nicolò all' incontro die haver per tanti ellevati dalla cancellaria per il ritratto dui sue vignie conduti al publico incanto posti à Lissa al spetabil signor Anibal Lucio come colateral presento li danari per recuperatione come appare in atti della cancellaria di essa venditione sotto di lire cento e ottanta ciò e L 180 : —

Resta dar L 298 : 13

Volume IV^{to}. Processi e carte attinenti all'esazione de crediti dell' opera per conto di commoranze etc. Arhiv crkovernarstva stolne crkve u Hvaru.

V

Die 23 augusti 1549

Clementissimus Dominus Comes et provisor sedens ad bancum saliggij pro iure redendum audito Domino Bartholomeo phasaneo interveniente pro clerico camillo eius filio cum Domino Anibale Lucio eius advocato ex una et clerico Petro Quirino cum Domino Jacobo Duimicich eius advocato ex altera in d^s. et super liti causa et differentia inter dictas partes vertenti occasione fructuum introstantium et proventuum beneficij ecclesiae Sancti Joanis de civitate veteri

Processi civili 1528—1599. Biskupski arhiv u Hvaru.

VI

(1553 14 genaro)

ditto per broche 50 date a messer Anibal Luzio per fare il modello dela fasada s 2

1545 sim 1533. *Libro del dare e del avere della hopera de Santo Stephano de Lesina.*

Volume A. Amministrazione dell'Opera di questa cattedrale dall'anno 1522 sino all'anno 1628. Arhiv crkovernarstva stolne crkve u Hvaru.

Zahvaljujem gosp. don Juni Beliću župniku grada Hvara i kanoniku stolne crkve koji mi je omogućio rad u arhivu crkovinstva i kaptola.